

Vergaderjaar 2014–2015

33 625

Hulp, handel en investeringen

Nr. 134

**BRIEF VAN DE MINISTER VOOR BUITENLANDSE HANDEL EN
ONTWIKKELINGSSAMENWERKING**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 12 november 2014

Tijdens het Algemeen Overleg met de vaste commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking van 12 juni jl. over het Subsidiekader voor maatschappelijke organisaties (Kamerstuk 33 625, nr. 118) is gesproken over de mogelijkheid voor de oprichting van een Hefboomfonds. Ik zegde u toe hier onderzoek naar te doen en wil u daar graag over informeren.

Allereerst wil ik waardering uitspreken voor de bijdrage die maatschappelijke organisaties leveren aan ontwikkelingsvraagstukken. Het Nederlands maatschappelijk middenveld heeft nationaal, maar zeker ook internationaal ruime ervaring en een goede reputatie opgebouwd. Deze wordt door partners in Zuidelijke landen alsook door andere donorlanden gezien en gewaardeerd.

Ik heb begrip voor de zorgen over de mogelijke consequenties die beleidswijzigingen in Nederland in recente jaren hebben voor de sector. Veel organisaties hebben echter al op succesvolle wijze de weg naar andere financiële kanalen gevonden, wat bijdraagt aan de internationalisering en verdere professionalisering van de sector.

Mede gesterkt door deze waarneming heb ik besloten niet over te gaan tot het instellen van een Hefboomfonds voor het maatschappelijk middenveld. Ik neem u graag mee in mijn verdere overwegingen die tot dit besluit hebben geleid.

Welk vraagstuk zou door een Hefboomfonds worden geadresseerd?

Hierbij speelt de overweging of het maatschappelijk middenveld tegemoet gekomen kan worden om de effecten van bezuinigingen en koerswijzigingen in mijn beleid te verkleinen. Kanttekening hierbij is dat ik met een aantal organisaties een strategisch partnerschap zal aangaan, alsook dat onder meer via thematische programma's fondsen beschikbaar blijven

voor samenwerking. Tijdens het Algemeen Overleg waren wij het erover eens dat een mogelijk Hefboomfonds voor organisaties die hiervoor niet kwalificeren niet aan de orde is.

De Kamer vroeg zich ook af of een dergelijk fonds een middel kan zijn bij het verbreden van de financierings- c.q. donorbasis van Nederlandse ontwikkelingsorganisaties, door bijvoorbeeld kosten te dekken die gemaakt moeten worden ter voorbereiding van tenders, of door te voorzien in financiering van de eigen bijdrage die moet worden ingebracht in tenderprocedures van buitenlandse fondsen (bijvoorbeeld 25% bij de EU). Het dekken van kosten die Nederlandse organisaties moeten maken ten behoeve van tenders bij derden kan leiden tot bezwaren van anderen. Er zou in dat geval sprake zijn van markt- of concurrentievervalsing. Voor een tegemoetkoming in het financieren van een bepaald percentage eigen inbreng bij tenders geldt hetzelfde.

Beleidsinhoudelijk argument

Theoretisch zou een Hefboomfonds ingezet kunnen worden om de BH&OS agenda te versterken. Aangezien het hierbij echter zou gaan om aanvragen voor financiering van derden, is inhoudelijke sturing en toerekening van resultaten vrijwel onmogelijk. Ik hecht eraan om op resultaten te sturen binnen mijn agenda en daarover ook aan de Kamer verantwoording te kunnen afleggen.

Procedurele argumenten en selectiecriteria

Het financieren van het ontwikkelen van tenders of van een minimum percentage eigen inbreng zal mogelijk uitnodigen tot een breed scala aan voorstellen die alle op merites gezien moeten worden.

Toekenningscriteria zouden ontwikkeld moeten worden op inhoudelijk, procedureel en financieel terrein. Bij elk mogelijk criterium zou een scala aan mogelijkheden en keuzes bestaan. Op inhoudelijk vlak zou een afweging mogelijk zijn op thematische of geografische overwegingen, met aanvullend de vraag of sprake is van overlap of juist complementariteit met bestaande programma's. Op procedureel vlak zouden spelregels ontwikkeld moeten worden, bijvoorbeeld over hoe vaak een organisatie zou mogen meedingen. Ook zou de wens van een organisatietoets opportuun zijn, evenals vraagstukken over verantwoording via rapportages en jaarverslagen. Op financieel terrein zou een maximum of minimum bedrag of percentage ingesteld kunnen worden en bijvoorbeeld gekeken kunnen worden naar het eigen vermogen van een organisatie.

Al met al is de inschatting dat een Hefboomfonds zou leiden tot hoge administratieve lasten en hoge handelingskosten, niet alleen voor BZ, maar ook voor indienende organisaties.

Financiële argumenten

Mijn keuze voor pleiten en beïnvloeden via strategische partnerschappen heb ik mede gebaseerd op mijn observatie dat wereldwijd voor deze rol minder fondsen beschikbaar zijn (zie ook Kamerstuk 33 625, nr. 39). Ik heb er dan ook voor gekozen om de financiële ruimte onder het begrotingsartikel voor versterking van het maatschappelijk middenveld in te zetten voor pleiten en beïnvloeden. De financiële ruimte voor andere doeleinden als een Hefboomfonds is dan ook zeer beperkt.

De praktijk leert dat veel voorstellen voor tenders afgewezen worden (bij het huidige EU-programma voor NGO's is dat bijvoorbeeld rond de 94%), wat gezien de geringe middelen een hoge verliespost zou zijn.

Bestaande en toekomstige hefboomwerking

Bestaande instrumenten van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, zoals thematische fondsen en directe financiering via ambassades, blijven voortbestaan; ook vanaf 2016 wanneer de strategische partnerschappen binnen het Subsidiebeleidskader «Samenspraak en Tegenspraak» operationeel zullen zijn. Deze financieringsvormen zullen *de facto* als een hefboom werken.

Afgezet tegen de investering (inclusief tijd en mensen) is mijn conclusie dat het rendement van een mogelijk Hefboomfonds laag zal zijn. De waarde van dit instrument in aanvulling op al bestaande instrumenten is klein, handelingskosten zijn hoog en de effectiviteit is discutabel.

Een en ander afwegend staan de inhoudelijke en beleidsmatige voordelen niet in verhouding tot de vereiste inspanningen.

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
E.M.J. Ploumen